

INSTRUKS FOR VINSJFØRER

Ansvarsoppgaver

1. Forberedelser før start

- Vinsjfører er ansvarlig for at planlagt slep kan gjennomføres i overensstemmelse med alle gjeldende lover og bestemmelser.
- Vinsjing tillates bare når de visuelle flygereglene kan oppfylles og vindforholdene er slik at flysikkerheten ikke settes i fare. (BSL D 4-4 pkt. 2.10).
- Før vinsjing foretas innenfor kontrollert luftrom, samt innenfor trafikkinformasjonssoner og trafikkinformasjonsområder skal vedkommende enhet av lufttrafikkjentesten underrettes. Flygingen skal utføres i samsvar med eventuelle vilkår som måtte bli fastsatt. (BSL D 4-4 pkt. 2.11).
- Før vinsjing påbegynnes fra landingsplasser med lufttrafikkjenteste, skal sikringstiltak som måtte være nødvendige treffes i samråd med lufttrafikkjentesten. (BSL D 4-4 pkt. 2.12).
- Under vinsjing skal bare vinsjfører og personer nødvendig for betjening av spesialutstyr i forbindelse med vinsjen, eller person som fungerer som instruktør i forbindelse med utsjekk av ny vinsjfører, være ombord i vinsjen.
- Vinsjfører skal før han / hun starter vinsjing gjøre seg kjent med alle lokale bestemmelser for vinsjing av seilfly.
- Vinsjfører er ansvarlig for at startvinsj og utstyr er i forskriftsmessig stand, og at startvinsj og utstyr har gjennomgått foreskrevet vedlikehold.
- Vinsjfører skal før sleping påbegynnes påse at eventuelle speil fungerer og kan innstilles, slik at krav om at vinsjfører kan se tromlene overholdes.
- Vinsjfører skal før vinsjing starter i samarbeid med ansvarlig seilflyleder avtale hvordan vinsjing skal utføres.
- Vinsjfører skal før vinsjing påbegynnes være kjent med de aktuelle seilflytypers normale vinsjhastigheter, samt deres minimum og maksimum vinsjhastigheter.
- Vinsjfører er ansvarlig for at startvinsjen før vinsjing påbegynnes er forsynt med tilstrekkelig mengde olje og bensin til å gjennomføre dagens flygninger pluss 25%.
- Vinsjfører skal føre linen(e) dras ut, kontrollere fallskermer, fortommer, bruddstykker, sjakler og farger på linen(e)
- Vinsjfører skal føre første start opprette en kommunikasjonsforbindelse med startplassen.
- Vinsjføreren er ansvarlig for at startvinsjen jordes, ved bruk av stålvaier, før første start.
- Vinsjfører skal påse at vinsjen er kjørt varm og at nødvendig oljetrykk er tilstrekkelig og korrekt.

2. Under vinsjing

- Vinsjfører skal etter hvert uttrekk sjekke at linen ligger korrekt for innkjøring på trommel ved opptrekket.
- Vinsjfører skal forsikre seg om at ingen uvedkommende står innenfor en sikkerhetsavstand på 20 meter fra vinsjen når opptrekket kjøres.

3. Etter vinsjing

- Vinsjfører er ansvarlig for at vinsjen etter bruk parkeres under tak / tildekket.
- Vinsjfører er ansvarlig for at skjermen(e) hektes av linene og henges til tørk.

INSTRUKS FOR STARTPLASSLEDER VINSJ

Ansvarsoppgaver

1. Forberedelser før start

- Startplassleder skal før første start påse at gresset ved startplassen er jevn og ikke lengre enn 10 cm.
- Startplassleder skal før første start påse at det ikke er hindringer på eller i umiddelbar nærhet av flyplassen som vil kunne hindre en sikker operasjon med vinsj.
- Startplassleder skal etablere en posisjon med god oversikt av startforløpet. Han/hun skal kunne se line og fallskjerm, koplingsforløpet mellom fly og line, vingeholder og området hvor vinsjingen foregår.
- Startplassleder skal før første start opprette en kommunikasjonsforbindelse med vinsjfører
- Startplassleder skal forsikre seg om at hjelpere på bakken har nødvendig kompetanse til hvordan de skal forholde seg for å utføre tjenesten på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

2. Under vinsjing

- Startplassleder skal under hele dagen påse at det ikke finnes hindringer på noen side av rullebanen faste eller bevegelige som kan hindre en normal vinsjstart.
- Startplassleder skal påse at ingen andre personer en vingeholderen oppholder seg i umiddelbar nærhet av flyet når en vinsjstart går.
- Startplassleder skal alltid ha radioforbindelse og kommunikasjon med vinsjfører under en vinsjstart.

Bestemmelser for vinsjførertillatelse

1. Krav for utstedelse av vinsjførertillatelse

1.1 Kandidat for vinsjførertillatelse må før praktisk utdanning i vinsj av seilfly påbegynnes ha:

- 1.1.1 Egenerfaring fra vinsjstart, som pilot eller passasjer
- 1.1.2 Kunne vise god teknisk forståelse
- 1.1.3 Ha erfaring fra seilflyvirksomhet generelt
- 1.1.4 Være godkjent av flygesjefen
- 1.1.5 Gjennomgå teoretisk utdanning etter program godkjent av S/NLF, og bestått teoretisk prøve for oppnåelse av vinsjførertillatelse. Prøven gis av vinsjførerinstruktør, godkjent av S/NLF for utsjekk av vinsjførere, og skal være skriftlig. Prøven og besvarelsen arkiveres i den lokale klubb i minst 3. år og skal være tilgjengelig for kontroll..

Pensum til teoretisk vinsjførertillatelse skal inneholde:

- Bestemmelser i Seilflyhåndboken
- Vinsjens oppbygging, funksjon og virkemåte
- Liner, skjermer og bruddstykker
- Organisering av vinsjaktivitet på flyplass, herunder plassering av vinsj og utkjøring av liner m.m.
- Vinsjstartens metodikk
- Tegn, signaler og radiokommunikasjon
- Nødprosedyrer
- Risikoanalyse – Hva er farlig?

1.2 Kandidat for vinsjførertillatelse skal under den praktiske utdannelsen gjennomgå:

- 1.2.1 Daglig kontroll
- 1.2.2 Kontroll av linekutter, liner, skjøting, koblinger, tromler og linestyling
- 1.2.3 Uttrekking av liner
- 1.2.4 Praktisk demonstrasjon av 5 starter gjennomført av vinsjinstruktør
- 1.2.5 Gjennomføre 10 godkjente prøveopptrekk under instruksjon og tilsyn av vinsjinstruktør. Prøveopptrekk skal gjennomføres med instruktør som fartøysjef i seilfly.
- 1.2.6 I tillegg gjennomføre 15 godkjente prøveopptrekk under overvåkning av vinsjinstruktør. Med overvåkning gis det mulighet til at vinsjinstruktøren er fartøysjef i seilflyet. Prøveopptrekk skal gjennomføres med instruktør som fartøysjef i seilfly.
- 1.2.7 Utdannelsen avsluttes med 20 godkjent opptrekk under overvåking av vinsjinstruktør hvor piloten selv i seilfly ikke får være elev som flyr solo.
- 1.2.8 Søknad om utstedelse av vinsjførertillatelse sendes på fastlagt skjema til S/NLF. Søknaden skal vedlegges attestasjon fra vinsjførerinstruktør for gjennomgått teoretisk og praktisk utdanning og bestått teoretisk prøve.

2. Krav til vinsjførerinstruktør

- 2.1 Kandidat for vinsjførerinstruktør må før godkjenning av S/NLF kunne dokumentere;
  - 2.1.1 Å være seilflyinstruktør, tekniker eller annen kompetent/erfaren seilflyger med minst 50 starter som pilot i vinsjstart.
  - 2.1.2 Inneha vinsjførertillatelse med minst 100 godkjente opptrekk.

PROGRESJONSKORT FOR UTDANNING AV VINSJFØRER

NAVN: _____

Oppgave:	Har sett det utført	Er med på utføringen	Kan utføre det alene
Daglig kontroll av vinsjen			
Transport og plassering av vinsjen			
Klargjøring av vinsjen før flyopptrekk			
Kjennskap til instrumenter og prosedyrer			
Flyopptrekk			
Vaier-henting			
Forholdsregler omkring vaieropptrekk			
Radiobruk og prosedyrer			
Er fullt utdannet			

KANDIDATEN HAR PR .....UTFØRT ..... STARTER
(AV MINIMUM 50) OG BEKREFTES GODKJENT SOM VINSJFØRER.

.....
(dato, sted og år)

.....
underskr. av gkj. vinsjførerinstruktør

VINSJSTART AV SEILFLY.

Disse bestemmelser gjelder for vinsjstart av seilfly innenfor norsk område.

I tillegg til de forskrifter som finnes i denne artikkelen, skal det ved hver flyplass/flyklubb som praktiserer vinsjstart, være lokale forskrifter. Disse skal inneholde anvisninger og rekommandasjoner som avviker fra standardprosedyrer. Spesielt stor vekt skal det legges på hvilke landingsmuligheter som finnes ved linebrudd i forskjellige høyder på den lokale flyplassen.

Forskriften skal betegnes "Lokal forskrift for vinsjstart ved ..... flyplass", og skal forevises og godkjennes av S/NLF før vinsjing påbegynnes.

Vinsjfører

Fører av vinsj skal ha gjennomgått og bestått vinsjførerutdanning.

Seilflyger

Vinsjstart

For selvstendig å kunne utføre vinsjstart med seilfly skal fartøysjefen inneha gyldig elevbevis, gyldig seilflysertifikat eller utenlandsk bevis/sertifikat gyldig for vinsjstart.

Materiell

Startvinsj for seilflyging

Startvinsj for seilflyging skal være godkjent av S/NLF.

Konstruksjon og bygging

Før bygging av startvinsj kan påbegynnes, skal byggetillatelse innhentes fra S/NLF. Søknad om "Godkjenning av byggetillatelse for startvinsj" skal inneholde opplysninger om konstruksjon, tilgjengelig byggelokale, utstyrtilgang, personressurser samt opplysninger om ansvarlig tekniker sendes til S/NLF.

Import

Importert vinsj skal oppfylle kravene til konstruksjonsbestemmelser for startvinsjer fastsatt av S/NLF.

Før import kontaktes S/NLF for nærmere informasjon angående dokumentasjonskrav og villkår for utstedelse av prøvetillatelse eller dyktighetsbevis.

Utpøving

For å få fastsatt funksjonsdyktigheten, samt utarbeide drift og vedlikeholdsforskrifter, kan det kreves en utpøvingsperiode.

Før utpøving påbegynnes skal det innhentes utpøvingstillatelse fra S/NLF. I søknaden skal det opplyses om utpøvingsprogram, utpøvingsleder, prosjektets varighet og eventuelle spesielle vilkår.

Dyktighetsbevis

Etter fullført utpøving og/eller kontroll som verifiserer startvinsjens driftspålitelighet, utstedes det et dyktighetsbevis.

Dyktighetsbeviset utstedes uten tidsbegrensning, men det angis hvilke drifts- og vedlikeholdsintervaller som gjelder for startvinsjen.

For at dyktighetsbeviset skal være gyldig, kreves det at startvinsjens oppsatte service- og vedlikeholdsintervaller gjennomføres og dokumenteres i henhold til bestemmelsene i VHB.

Pålitelighetskontroll av startvinsjer utføres av S/NLF.

Vinsjens plassering

Vinsjfører skal i samråd med ASL og BS avgjøre hvor på feltet vinsjen skal plasseres den aktuelle flydagen. Det skal spesielt tas hensyn til rådene vind. Ved endring av vindens retning i løpet av dagen, skal virksomheten avbrytes og BS skal i samråd med vinsjfører vurdere skifte av bane i bruk. Det skal i slike tilfeller vurderes om det er lokal termikkutløsning som tilfeldig har endret vindretningen eller om det ser ut til å være en permanent endring. Om det vurderes at vindforholdene er tilfeldige, skal virksomheten avbrytes inntil det igjen er motvind.

Linene skal alltid legges på et område av flyplassen som ikke trafikkeres av noen annen virksomhet.

Dersom banelengden er lang nok, bør startplassen plasseres slik at landing også kan skje før startplassen.

Anm. Det skal tas hensyn til flyplassens utforming og øvrig trafikkbilde før man etablerer en vinsjorganisasjon.

Startplasser, oppsetting av startvinsjen og rutiner for utkjøring av liner skal være regulert i "Lokale forskrifter for vinsjstart ved ..... flyplass".

Vinsjliner

Kun vinsjliner som tilfredsstillt kravene i VHB er godkjent for vinsjstart.

SIGNALER OG NØDPROSEDYRER

Foreskrevet personell

I forbindelse med vinsjing av seilfly er følgende personell aktuelt:

Fartøysjef på seilfly, heretter kalt (S)
 Fører av starvinsjen, heretter kalt (VF)
 Signalist ved seilflyet, heretter kalt (SS)
 Startplassleder, heretter kalt (SPL)
 Fører av linebil, heretter kalt (L)
 Fører av flyhenterbil (FHB)

Prosedyrer og radioterminologi ved vinsjstart

All informasjonen blir gitt over flyplassens lokale frekvens. I tillegg til flybåndet, brukes det et lukket samband mellom startplassleder og vinsjen for utveksling av informasjon.

Meldinger sendt på radio er i følgende tekst uthevet.

Signaler på bakken

Kopling av line i seilfly

Signal	Fra	Til	Betydning	Påfølgende aktivitet
Tommelfinger opp	S	SS	Huk i lina!	SL sjekker at området rundt er klart og at lina er ok
En arm rett opp SL	SS	S	Åpne kroken!	SL fester lina i bunnkroken og gir neste signal
Arm svinges ned	SS	S	Lukk kroken!	S lukker kroken og SL sjekker at lina er riktig festet og strammer opp lina minimum 10 meter framover.
Elverum trafikk, Ekko Lima klar for vinsjstart bane 15	S	Alle	Informasjon til nærtrafikk i luften og på bakken om at vinststart er nært forestående	

Merk: Linen skal ikke koples i seilflyet før personer ombord er fastspent, hooden lukket, og avgangssjekk er foretatt.

Signal ved avgang

Kommunikasjon skal foregå på dertil egnet frekvens eller telefon mellom startplassleder og vinsjfører, og ikke på flyplassens frekvens.

Signal	Fra	Til	Betydning	Påfølgende aktivitet
Tommefinger opp	S	SS	Vingen kan løftes	SL løfter opp vingen og holder denne i bakkant
Vannrette vinger	SS	SPL	Fartøysjef klar for vinsjstart	SPL sjekker at flyplassområdet og luftrom er klart og gir så signal til VF
Stram opp rød (fargen på lina) for Blanik	SPL	VF	Stram opp line	VF kjører vinsjen rolig inn og melder følgende over radio
Elverum trafikk vinsjstart bane 33	VF	Alle	Informasjon om at vinsjstart er i gang.	Vinsjfører strammer lina videre til seilflyet begynner å bevege seg.
Kjør inn, kjør inn, kjør inn	SPL	VF	Kjør vinsjstart	VF gir gasspådrag og kjører inn vinsjen. SPL følger med under hele startforløpet. Deretter vil vinsjstarten gå og det vil ta maksimum 90 sekunder til flyet er vinsjet opp, og line med skjerm er tilbake ved vinsjen.

Nødprosedyrer

Skulle det skje noe uventet med selve starten ved startplassen som eksempelvis vingedropp, linen er ikke riktig, eller det kommer andre hindringer, skal følgende informasjon på det sambandet startplassleder har i hånden, sendes:

Signal	Fra	Til	Betydning	Påfølgende aktivitet
Stopp, stopp, stopp	SPL	VF	Stopp innkjøring av vinsj	VF tar umiddelbart vekk trekkraften i vinsjlina. SL løser umiddelbart ut.
Vinsjen, avbrutt start	SL	VF / SPL	Seilflygeren avbryter starten	SL løser først ut og gir så meldingen over radio

Signaler i luften

Signal	Fra	Til	Betydning	Påfølgende aktivitet
Vinsjen, fart 120	SL	VF	Farten er ikke riktig	Vinsjfører justerer draget avhengig om hastigheten er for lav eller for høy